

ТЕМА 5
ОПРИЛЮДНЕННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ
НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Питання теми

1. Види наукових публікацій
2. Наукова стаття
3. Тези наукової доповіді (повідомлення)
4. Наукова доповідь (повідомлення)
5. Методика підготовки наукових публікацій

Результати наукових досліджень
оприлюднюються у вигляді різних видів
публікацій.

Публікації відображають основний зміст,
новизну наукового дослідження і фіксують
завершення певного етапу дослідження або
роботи в цілому.

Існують такі *види наукових публікацій*.

1. *Монографія* – науково-книжкове видання певного дослідження однієї проблеми або теми, що належить одному чи кільком авторам.

2. *Стаття* – це вміщені в науковому журналі чи збірнику результати дослідження конкретного питання, що мають певне наукове й практичне значення.

3. *Автореферат дисертації* – це наукове видання у вигляді брошури авторського реферату проведеного дослідження, яке подається на здобуття наукового ступеня.

4. *Препринт* – наукове видання з матеріалами попереднього характеру, які публікуються до виходу у світ видання, в якому вони мають бути розміщені.

5. *Тези доповідей, матеріали наукової конференції* – це неперіодичні збірники підсумків наукових конференцій, доповідей, рекомендацій та рішень.

6. *Збірники наукових праць* – це збірники матеріалів досліджень, які виконано в наукових установах, навчальних закладах та наукових товариствах.

Видання – це такий документ, що пройшов «редакційно-видавниче опрацювання, виготовлений друкуванням, тисненням або іншим способом, містить інформацію, призначену для поширення і відповідає вимогам державних стандартів, інших нормативних документів щодо видавничого оформлення і поліграфічного виконання» (ДСТУ 3017-95 «Видання. Основні види. Терміни та визначення»).

Вимоги щодо видавничого оформлення наукових видань.

1. *Вихідні відомості* – це відомості про авторів, назву видання, вихідні дані, індекси УДК або ББК, міжнародний стандартний номер книги тощо.

2. *Вихідні дані* включають: місце випуску видання, назву видавництва і рік випуску.

3. *До випускних даних* належать: дати подання й підписання до друку; формат паперу і частка аркуша; вид і номер паперу; гарнітура шрифту основного тексту; спосіб друку; обсяг видання в умовних друкарських та обліково-видавничих аркушах тощо.

Наукова стаття – один з основних видів публікацій. Вона містить виклад проміжних або кінцевих результатів наукового дослідження, висвітлює конкретне окреме питання, фіксує науковий пріоритет автора, робить матеріал надбанням фахівців.

Оптимальний обсяг наукової статті – 0,5 авторського аркуша (до 12 сторінок друкованого на комп'ютері тексту через 1,5 інтервали, шрифт 14).

Стаття повинна мати такі *структурні елементи*:

1. *Вступ* – постановка наукової проблеми, її актуальність, зв'язок з найважливішими завданнями науки й народного господарства України, значення для розвитку певної галузі науки або практичної діяльності (перший абзац або 5–10 рядків).

2. *Аналіз останніх досліджень і публікацій*, в яких започатковано розв'язання даної проблеми та на яке спирається автор; існуючі погляди на проблему; труднощі при розробці даного питання, виділення невирішених питань у межах загальної проблеми, котрим присвячена стаття (0,5–2 сторінки друкованого тексту через півтора інтервали).

3. *Формулювання мети статті* (постановка завдання) передбачає: виголошення головної ідеї даної публікації, яка суттєво відрізняється від існуючих, доповнює або поглиблює вже відомі підходи.

4. *Виклад змісту власного дослідження* – основна частина статті. У ній висвітлюються основні положення й результати наукового дослідження, особисті ідеї, думки, отримані наукові факти, виявлені закономірності, зв'язки, тенденції, програма експерименту, методика отримання та аналіз фактичного матеріалу, особистий внесок автора в досягнення й реалізацію основних висновків тощо (п'ять-вісім сторінок).

5. *Висновок*, в якому формулюється зміст висновків і рекомендацій, їхнє значення для теорії й практики, суспільна значущість, коротко окреслюються перспективи подальших досліджень з теми (третина сторінки).

6. *Бібліографічний список цитованої літератури*, в якому вміщені джерела, на які є посилання у тексті статті.

7. *Анотації*, додаються до статей українською, російською та англійською мовами.

Жанр наукової статті потребує дотримання певних *правил*:

- назва статті стисло відбиває її головну ідею, думку (п'ять-сім слів);
- слід уникати стилю наукового звіту чи науково-популярної статті;
- недоцільно ставити риторичні запитання, мають переважати розповідні речення;
- не слід постійно виділяти текст цифрами 1, 2 і т.д.;

- у тексті прийнятним є використання різних видів переліку: спочатку, на початку, спершу, потім, далі, нарешті; по-перше, по-друге, по-третє; на першому етапі, на другому етапі тощо;
- цитати у статті мають містити точні бібліографічні посилання;
- усі посилання на авторитети подаються на початку статті, основний же її обсяг присвячують викладу власних думок;
- стаття має завершуватися конкретними висновками і рекомендаціями.

Тези доповіді – це опубліковані до початку наукової конференції (з'їзду, конференції, симпозіуму) матеріали попереднього характеру, де викладено основні аспекти наукової доповіді.

Рекомендований обсяг тез наукової доповіді – до п'яти сторінок машинописного тексту через 1,5 інтервали.

Виклад суті доповіді доцільно здійснювати у такій *послідовності*:

- актуальність проблеми; стан розробки проблеми (перелічуються вчені, які зверталися до розробки цієї проблеми);
- наявність проблемної ситуації;
- основна ідея, положення, висновки дослідження, якими методами це досягнуто; - основні результати дослідження, їхнє значення для розвитку теорії та/або практики.

Тези засвідчують апробацію результатів наукового дослідження.

Наукова доповідь – це публічне повідомлення, розгорнутий виклад певної наукової проблеми (теми, питання).

Методи написання доповіді.

1. Дослідник спочатку готує тези свого виступу, на основі тез пише доповідь на семінар або конференцію, редагує її й готує до опублікування в науковому збірнику у вигляді доповіді чи статті.

2. Передбачає спочатку повне написання доповіді, а потім у скороченому вигляді ознайомлення з нею аудиторії.

Обсяг доповіді становить 8–12 сторінок (до 30 хвилин).

Доповідь на чотирьох-шести сторінках називається *повідомленням*.

Методичні прийомами викладу наукового матеріалу, серед яких.

1. *Послідовний виклад матеріалу* передбачає логічно зумовлену схему підготовки публікації: формулювання задуму і складання попереднього плану; відбір і підготовка матеріалів; групування матеріалів; обробка рукопису.

2. *Цілісний виклад* передбачає написання всієї праці в чорновому варіанті, а потім обробку в частинах і деталях, унесення доповнень і виправлень.

3. *Вибірковий виклад* матеріалу, за якого по мірі готовності матеріалу автор обробляє його в будь-якій зручній для нього послідовності.

Підготовка наукової публікації здійснюється в такій *послідовності*.

1. *Формулювання задуму* здійснюється на першому етапі роботи.

2. *Відбір і підготовка матеріалів*

передбачають ретельний вибір вихідного матеріалу: скорочення до бажаного обсягу, доповнення необхідною інформацією, об'єднання розрізнених даних, уточнення таблиць, схем, графіків.

3. *Групування матеріалу* передбачає вибір варіанта його послідовного розміщення згідно з планом роботи.

4. *Обробка рукопису* складається з уточнення його змісту, оформлення й літературної правки. Цей етап ще називають *роботою над біловим рукописом*.

5. *Перевірка правильності оформлення рукопису*.

6. *Літературна правка*.